

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001
Тел: +380 44 278-37-23 факс: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua
http://www.minjust.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00015622

Органам державної влади за
списком

№ _____
На № _____

Щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини
у справі «Белей проти України»

20 червня 2019 року Європейським судом з прав людини (далі - Європейський суд) було ухвалено остаточне рішення у справі «Белей проти України» (заява № 34199/09).

Європейський суд у цій справі констатував порушення матеріального та процесуального аспекту статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) у зв'язку з жорстоким поводженням із заявником з метою отримання його зізнавальних показань та непроведенням органами влади ефективного розслідування такого порушення, а також порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з незаконним триманням його під вартою (*стислий виклад додається*).

Звертаємо увагу, що сума грошових коштів, яку Уряд України повинен сплатити на виконання зазначеного рішення Європейського суду становить **25 000** (дванадцять п'ять тисячі) **євро**.

Відповідно до пункту 1 статті 46 Конвенції та статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» рішення Європейського суду є обов'язковими для виконання.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру, спрямованих на усунення конкретного порушення, визначеного в рішенні Європейського суду; та заходів загального характеру, спрямованих на усунення підстави для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України у майбутньому.

За цими критеріями Комітет міністрів Ради Європи (далі - КМ РЄ) здійснює оцінку виконання державою рішень Європейського суду, виходячи з інформації, наданої державними органами щодо заходів, вжитих на виконання вказаних рішень. Відповідні положення закріплені у Правилах КМ РЄ щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання (10 травня 2006 року).

Обсяг та суть заходів загального та індивідуального характеру, необхідних для виконання кожного конкретного рішення Європейського суду, безпосередньо залежать від характеру порушень, констатованих Європейським судом.

247850

ВДСД НАВС	
Вх. №	20 19 р.
24	07
кількість аркушів:	
осн. док.	3 додаток 3

УВ Міністерство юстиції України
26700/5454-30-19/5.2.2 від
17.07.2019

331108

У цьому рішенні Європейський суд зазначив, що «...прокурор не намагався підтвердити свою версію подій шляхом встановлення, наприклад, того, де заявник, житель м. Донецьк (приблизно 65 км від м. Волноваха), перебував у ніч 27 травня 2008 року та чи контактував, відвідував, телефонував або отримував дзвінки від когось, хто міг підтвердити, що він не знаходився у відділі міліції упродовж усього цього періоду, 27 і 28 травня 2008 року та допитати їх як можливих свідків стверджуваної попередньої присутності заявника у відділі міліції або навіть встановити та допитати працівника міліції, який був на чергуванні 27 травня 2008 року. Через відсутність такої інформації та спроб зібрати її офіційну версію подій було істотно підірвано...» (пункт 53 рішення).

Європейський суд також зазначив, що скарга заявника на жорстоке з ним поводження «...розглядалась у рамках дослідчої перевірки без порушення повноцінної кримінальної справи. Суд неодноразово встановлював, що у багатьох випадках ця процедура накладає неприйнятні обмеження на розслідування, зокрема, оскільки в її рамках органи влади можуть здійснюватися лише обмежений перелік процесуальних дій, а потерпілі не мають у ній офіційного статусу... У цій справі така перевірка також не забезпечила ретельного та оперативного розслідування обставин справи, за яких заявник отримав тілесні ушкодження. Зокрема, сім постанов про відмову у порушенні кримінальної справи було скасовано вісім разів. Повторне винесення таких постанов свідчить про наявність серйозних недоліків у провадженні (див., наприклад, рішення у справі «Дрозд проти України» (Drozd v. Ukraine), заява № 12174/03, пункт 66, від 30 липня 2009 року). Дійсно, скасовуючи ці постанови, суди зазначили, що перевірка була поверхневою, неповною та необ'єктивною, а прокурор не дотримався наданих судом вказівок і не розглянув усі обставини справи, зазначені заявником (див. пункти 24, 30 і 34)».

Крім цього Європейський суд вкотре нагадав, що розслідування вважається «ефективним», коли воно призводить до встановлення походження тілесних ушкоджень, а також встановлення та покарання винних осіб. Органи влади повинні вживати всі розумні та доступні заходи для збирання доказів (пункт 79 рішення).

Проблема жорстокого поводження працівників правоохоронних органів та непроведення розслідування скарг осіб на таке поводження є системною в Україні, на що Рада Європи неодноразово звертала увагу державних органів України. Станом на цей час питання перебуває під посиленням наглядом КМ РЄ, який очікує від Уряду України детальну інформацію про проведення ефективного розслідування кожної такої окремої справи.

Востаннє КМ РЄ розглядав питання виконання Україною рішень цієї категорії (група справ «Хайло») у вересні 2018 року, результатом чого стало прийняття рішення в якому Україні наголошено на нагальній необхідності проведення ефективного розслідування у кожній такій справі з урахуванням принципів Конвенції, втілених у практиці Європейського суду. Зокрема, мова

йде про проведення ефективного розслідування у справі після ухвалення рішення Європейським судом.

Таке нове розслідування повинно враховувати недоліки розслідування, попередньо встановлені Європейським судом, і забезпечити їх виправлення. У випадку, якщо нове розслідування провести неможливо, органи влади повинні зазначити та обґрунтувати причини, які унеможливають нове розслідування, оскільки відповідно до практики Європейського суду результат провадження є необов'язковим, обов'язковим є здійснення заходів (п. 176 рішення у справі «Гонгадзе проти України»).

З огляду на характер порушень, констатованих Європейським судом у справі «Белей проти України», з метою забезпечення виконання цього рішення Європейського суду, а також недопущення аналогічних порушень у майбутньому прошу:

- 1) не допускати жорстокого поводження працівників поліції з особами під час затримання та тримання під вартою, а також забезпечувати фіксацію такого затримання;
- 2) забезпечити належне та ефективне процесуальне керівництво під час досудового розслідування кримінальних проваджень за фактами жорстокого поводження працівників правоохоронних органів;
- 3) внести запис до Єдиного реєстру досудових розслідувань та провести ефективне розслідування за встановленими Європейським судом у цій справі фактами жорстокого поводження працівників правоохоронних органів із заявником 27 травня 2008 року;
- 4) не допускати незаконного та необґрунтованого тримання осіб під вартою;
- 5) врахувати зазначену інформацію в роботі та довести висновки Європейського суду у вказаній справі до відома працівників національної поліції та прокуратури;
- 6) Національну академію внутрішніх справ України та Національну академію прокуратури України – забезпечити включення рішення Європейського суду у цій справі до програм підготовки та підвищення кваліфікації працівників органів досудового розслідування.

З метою забезпечення належного звітування КМ РС прошу повідомити про результати розгляду цього листа до 12 серпня 2019 року.

Крім того повідомляю, що найближчим часом автентичний переклад вказаного рішення буде надрукований у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщений на офіційному сайті Міністерства юстиції України (www.minjust.gov.ua).

Додаток: стислий виклад рішення у вказаній справі в 1 прим.

**Заступник Міністра –
Уповноважений у справах
Європейського суду з прав людини**

Вик. Дружга, 279-54-51

Іван ЛІЩИНА

Список

- Генеральна прокуратура України – вул. Різницька, буд. 13/15, м. Київ, 01011
- Міністерство внутрішніх справ України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601
- Національна поліція України – вул. Академіка Богомольця, буд. 10, м. Київ, 01601
- Державне бюро розслідувань – вул. Симона Петлюри, буд. 15, м. Київ, 01032
- Волноваський відділ поліції ГУ Національної поліції в Донецькій області - пров. Енергетичний, буд. 3, м. Волноваха, Донецька обл., 85700
- Головне управління Національної поліції в Донецькій області - пр. Нахімова, буд. 86, м. Маріуполь, Донецька область, 87517
- ✓ Національна академія внутрішніх справ України – пл. Солом'янська, буд. 1, м. Київ – ДСП, 03035
- Національна академія прокуратури України – вул. Мельникова, буд. 81-б, м. Київ, 04050

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «БЕЛЕЙ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BELEY v. UKRAINE)
(заява № 34199/09)

Стислий виклад рішення від 20 червня 2019 року

27 травня 2008 року заявника було затримано працівниками міліції за підозрою у вчиненні вбивства. Згідно з твердженнями заявника, він зазнав жорстокого поводження працівників Волноваського районного відділу міліції (далі – відділ міліції) з метою отримання від нього зізнавальних показань. Боячись подальшого жорстокого поводження, заявник надав письмові показання щодо вбивства. Протокол затримання заявника було складено о 19 год. 52 хв. 28 травня 2008 року.

Заявник звернувся до прокуратури зі скаргою на стверджуване жорстоке поводження з ним у відділі міліції та незаконне тримання його під вартою з 27 до 28 травня 2008 року. Того ж дня було проведено судово-медичну експертизу, згідно з висновками якої, тілесні ушкодження були заподіяні заявнику упродовж періоду, коли він незаконно тримався під вартою. Після проведення низки дослідчих перевірок, прокурор неодноразово виносив постанови про відмову у порушенні кримінальної справи. Ці постанови скасовувались вищестоящим прокурором та Волноваським районним судом з огляду на недоліки дослідчої перевірки.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за підпунктом «с» пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тримання його під вартою у відділі міліції з приблизно 14 год. 00 хв. 27 травня до 28 травня 2008 року було не задокументованим, а тому незаконним, а також за статтями 3 та 13 Конвенції на катування у відділі міліції 27 травня 2008 року та непроведення органами влади розслідування у зв'язку з цим.

Розглянувши скарги заявника за пунктом 1 статті 5 Конвенції, Європейський суд вказав, що щонайменше з 19 год. 00 хв. 27 травня 2008 року заявника незадокументовано тримали під вартою у відділі міліції, а офіційно затримання оформили лише о 19 год. 52 хв. 28 травня 2008 року. Європейський суд наголосив, що невизнане тримання особи під вартою є абсолютним запереченням фундаментально важливих гарантій, закріплених статтею 5 Конвенції, а відсутність фіксації затримання є несумісною з вимогою щодо законності. Європейський суд констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Щодо скарг заявника за статтями 3 та 13 Конвенції Європейський суд вирішив за доцільне розглядати цю скаргу виключно за статтею 3 Конвенції. Розглянувши всі наявні у нього матеріали, Європейський суд дійшов висновку, що проведена національними органами влади перевірка тверджень заявника на жорстоке поводження виявилася неефективною та зазначив, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції.

Також Європейський суд зазначив, що низка тілесних ушкоджень, встановлених у висновках судово-медичної експертизи були заподіяні у період, упродовж якого заявник не задокументованого тримався під вартою та дійшов висновку, що заявник отримав їх в результаті жорстокого поводження з ним працівниками міліції. Крім того, Європейський суд звернув увагу, що жорстоке поводження із заявником було навмисним та спрямованим на отримання від нього показань щодо злочину, у вчиненні якого він підозрювався. Європейський суд дійшов висновку, що відповідне жорстоке поводження у цілому та з урахуванням його мети і суворості становило катування у розумінні статті 3 Конвенції. У зв'язку з цим Європейський суд констатував порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Долучає* до суті зауваження Уряду щодо прийнятності скарги заявника на жорстоке поводження працівників міліції та відхиляє його після розгляду по суті;
2. *Оголошує* заяву прийнятною;
3. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;
4. *Постановляє*, що було порушено статтю 3 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування твердження заявника про катування працівниками міліції;
5. *Постановляє*, що заявника було піддано катуванню, що порушило статтю 3 Конвенції;

6. *Постановляє, що:*
- (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 25 000 (двадцять п'ять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
7. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Гусарєву С.Д.
Запотоцькому А.П.
До відома.

Чернявському С.С.
Для супроводу.

Керівникам навчальних та структурних підрозділів

З метою недопущення порушень, констатованих Європейським судом, прошу організувати вивчення підпорядкованим особовим складом змісту листа.

Дубівці І.В.
Удаловій Л.Д.
Дрозду О.Ю.

Хуторянському О.В.

Прошу включити висновки Європейського суду під час організація освітнього процесу. Про результати надати інформацію відповідальній особі **в термін до 07.08.2019.**

Калиновському О.В.

Прошу опрацювати та підготувати проект відповіді адресату **в термін до 09.08.2019.**

Ректор
генерал поліції
другого рангу

24.07.2019

d842

В.В. Чернєй